

**YARGITAY
10. HUKUK
DAİRESİ**

**Esas No. 2009/8955
Karar No. 2009/15860
Tarihi: 20.10.2009**

**İlgili Kanun / Madde
1479 S.Bağ-KurK/60**

- **FIİLİ KARİNE**
- **ÖLEN SİĞORTALININ AYLIKLARININ ÇEKİLMESİNDE BANKA VE KURUMYETKİLİLERİNİN İHMAL VEYA KATKI BOYUTLARININ ARAŞTIRILMASININ GEREKMESİ**

OZETİ:

olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükümünün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir.

banka kayıtları, aylık ödenmesine ilişkin protokoller, mirasçılarının ölüm tarihinden önce sigortalıyla birlikte oturup oturmadıkları ve aylıkların hangi yöntemle çekildiğine ilişkin kanıtlar toplandıktan; ölüm bilgisinin Kurum kayıtlarına yansımaya karşın, 26.07.1990-16.09.2004 tarihleri arasını kapsayan çok uzun sayılabilecek dönemde, herhangi bir sorunla karşılaşılmaksızın ölü kişinin aylıklarının tahsil edilmesinde Kurum ile banka yetkililerinin ihmal veya katkı boyutlarının ortaya konulması gereğiyle, tazmin sorumlusunun bu konulardaki belirsizlikler giderildikten sonra

belirlenmesi gereği
gözetilmeksizin eksik
incelemeyle karar verilmiş
olması, usul ve yasaya aykırı
olup, bozma nedenidir.

1479 sayılı Yasa uyarınca yaşlılık aylığı almaktayken 26.07.1990 tarihinde ölen sigortalının ölümünden sonraki tarihlere ilişkin aylıklarının bankadan çekilmesi nedeniyle oluşan Kurum zararının, ölen sigortalının yasal mirasçılarının tahsiline ilişkin icra takibine yönelik itirazın iptali davasının yapılan yargılaması sonunda; ilâmda yazılı nedenlerle, Mahkemece davanın kabulüne ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalılar Avukatınca istenilmesi üzerine, dosya incelenerek, işin duruşmaya tâbi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 20/10/2009 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmiştir. Duruşma günü davalılar adlarına Av. Enver Küçükyıldız ile karşı taraf adına Av. Gülay Acar geldiler. Duruşmaya başlandı. Hazır bulunan Avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek aynı günde Tetkik Hâkimi Ercan Turan tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Davacıların murisi Mustafa Koyuncu, yaşlılık aylığı almaktayken 26.07.1990 tarihinde ölmüş, sigortalı adına ilgili bankaya gönderilen yaşlılık aylıklarının 16.09.2004 tarihine kadarki kısmı bankadan tahsil edilmiştir. Aylıkların çekildiği Halkbank Şubesi tarafından dosyaya gönderilen 31.10.2008 tarihli yazıda, anılan dönemde şubede ATM bulunmadığı, 18 yılı aşkın süre geçtiği ve belgeler SEKA'ya gönderildiğinden, kimler tarafından işlem yapıldığının tespit edilemediği bilgisine yer verilmiştir. Aylıkların bankamatik yoluyla kim tarafından çekildiğine ilişkin somut bir delilin bulunmadığı durumlar nedeniyle açılan davalar sonucunda verilen kararların temyiz incelemesi üzerine oluşturulan Yargıtay içtihatlarında, "Doğal olarak bankamatik kartının hayatta iken sigortalının yanında bulunması, öldükten sonra da birlikte oturan mirasçılarının eline geçmesi asıldır. Bu durumda davada ispat yükünün davalılara ait olduğunun kabulü..." gerekir görüşlerine yer verilmiştir.

Gerçekten de, olağan bir duruma dayanan tarafın, bu iddiasını kanıtlama yükümlülüğü altında olmadığı, ispat yükünün, normal durumun aksini iddia eden tarafın üzerinde olduğu; başka bir anlatımla, belli olaylardan, belli olmayan bir olay için çıkarılabilen durumlara dayalı fiili karine lehine olan tarafın, ispat yükü altında bulunmadığı, karinenin aksini kanıtlama yükününün bunu iddia edenin üzerinde olduğu, yargılama hukukunun temel ilkelerindedir.

Ancak, mahkemece yapılan inceleme sürecinde, aylıkların çekilme yöntemi dahi belirlemediğinden, aylıkların bankamatikten çekildiği durumlara özgü olarak ortaya çıkan karinenin somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediği ortaya konulamamış; ayrıca, davalı konumundaki mirasçılardan, hangilerinin ölen sigortalıyla

birlikte ikamet ettiği de araştırılmaksızın, tüm davalıların tazminle sorumluluğu yoluna gidilmiştir.

Davalı Mirasçılardan H.Fatma Kart, 24.12.1996 tarihinde yaptığı başvuruyla, ölen babası nedeniyle ölüm aylığı bağlanmasını talep etmiş olup; başvuru belgesine 05.12.1996 düzenleme tarihli nüfus kaydını da eklemiştir. Ölüm aylığı başvurusuyla sigortalının ölümünden haberdar olan Kurum tarafından herhangi bir işlem yapılmamış, yaşlılık aylığı ödemesine devam edilmiştir.

İlgili banka şubesi ise, 18 yılı aşkın süreden bahisle kayıt ibrazından kaçınırsa da, ödemelerin 16.09.2004 tarihine kadar sürdürülmüş olması karşısında, dava tarihinden geriye doğru on yıllık süre içinde kalan ödemeler için belgelerin zamanaşımına uğradığından söz etme olanağı bulunmadığından, anılan döneme ilişkin banka kayıtlarının celbi, davanın çözümünde belirleyici rol oynayabilecektir. Ayrıca, sosyal güvenlik kurumlarıyla aylık ödemesi yapan bankalar arasındaki protokoller de, aylıkların ödenmesinde uygulanacak yöntemle aylık sahiplerinin hayatta olup olmadığının denetimi konularında belirgin hükümler içermektedir. Mahkemece, yukarıda sıralanan maddi ve hukuki olgular ışığında inceleme ve araştırma yapılmaksızın sonuca varılmış olup; banka kayıtları, aylık ödenmesine ilişkin protokoller, mirasçılarının ölüm tarihinden önce sigortalıyla birlikte oturup oturmadıkları ve aylıkların hangi yöntemle çekildiğine ilişkin kanıtlar toplandıktan; ölüm bilgisinin Kurum kayıtlarına yansımaya karşın, 26.07.1990-16.09.2004 tarihleri arasını kapsayan çok uzun sayılabilecek dönemde, herhangi bir sorunla karşılaşılmaksızın ölü kişinin aylıklarının tahsil edilmesinde Kurum ile banka yetkililerinin ihmali veya katkı boyutlarının ortaya konulması gereğiyle, tazmin sorumlusunun bu konulardaki belirsizlikler giderildikten sonra belirlenmesi gereği gözetilmeksizin eksik incelemeyle karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

O halde, davalılar vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve karar bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, davalılar avukatı yararına takdir edilen 625.00 TL duruşma avukatlık parasının davacıya yükletilmesine, temyiz harcının istek halinde davalılara iadesine, 20.10.2009 gününde oybirliğiyle karar verildi.